

SAILA-MARI KOHTALA

Kallan
LAPSET

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Saila-Mari Kohtala ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49699-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

*Joka lyö ihmistä, niin että tämä kuolee,
se rangaistakoon kuolemalla.*
Toinen Mooseksen kirja 21:12

Kyyhötän vapisevana koulurakennuksen takana, lähellä puolapuita ja haisevia vessoja. Koko seinämä rehottaa täynnä valtavan kokoisia nokkosia. Ranteissa pistelee ikävästi.

Valvojaopettajaa ei taaskaan näy missään.

Kun katsoo oikein tarkkaan jotain yksityiskohtaa, niin mieli rauhoittuu, mummi oli joskus sanonut. Tuijotan kasvojeni korkeudella huojuvan nokkosen harmaanvihreitä kukkia. Keskityn sen pistävään hajuun.

– Missä se läskihuora tällä kertaa piileksii?

Huuto kuuluu nurkan takaa.

Ajattelen juoksevani kauemmas koulun taakse, mutta he saivat minut heti kiinni.

He aina saivat.

1

– Perhe! Perhe! Perhe! huusi retkeilytamineisiin pukeutunut iso porukka metsän siimeksessä rytmikkäästi ja tömisteli samalla jalkojaan.

Liza halusi vajota häpeästä syvälle sammalten sisään.

– Oma perhe on tärkein, kaikki muu tulee vasta sen jälkeen, räppäsi joskus Pikku G, Nikke huusi innoissaan.

Virkistyspäivä oli vasta alkanut, mutta Liza halusi epätoivoisesti jo kotiin. Hän arvosti pomoaan, näätämäistä Nikkeä nykyään paljon enemmän, mutta tätä virkistyspäivän piinallisen teennäistä versiota hänestä oli lähes mahdoton sietää.

– Fuusio ja siitä seuranneet muutosneuvottelut olivat raskaat, sitä ei käy kieltäminen, mutta nyt vain puhallamme taas sitkeästi yhteen hiileen ja löydämme kyllä saman perheenomaisen tunnelman, joka meillä oli aiemmin, Nikke jatkoi ja kuulosti hivenen epätoivoiselta.

Aviso oli fuusioitunut kansainväliseen viestintäjättiin, ja Liza oli vanhasta työporukasta ainoa yli 50-vuotias joka sai jäädä. Se oli ihme.

Nikke oli nykyään varatoimitusjohtaja, ja hänen lähtönsä oli vain ajan kysymys. Niken oli pitänyt hoitaa fuusion jäljet ja antaa kaikki potkut, nyt häntä ei enää tarvittaisi.

Viestintäjätin pitkä ja laiha, näivettyneen ultrajuoksijan näköinen Suomen yksikön toimitusjohtaja seiso Niken takana ja katsoi alaisiaan happaman näköisenä. Liza sen sijaan keskitti katseensa työkavereidensa taakse joelle ja yritti rauhoittaa mielensä.

Maisema oli vielä ankean harmaa, mutta kevät oli jo pitkällä. Talvi oli ollut todella raskas. Mitä vanhemmaksi Liza tuli, sitä vaikeammalta kaamos tuntui. Fuusio oli myös ollut rankka.

Kevättä tulviva joki toi Lizan mieleen Lestijoen. Edelliskesän kadonneiden miesten etsinnät Kannuksessa tuntuivat välillä kuin unelta. Liza oli usein ajattelut soittavansa Nilsille, mutta ei sitten kuitenkaan tehnyt niin. Hän oli toisinaan kaivannut Nilsiiä, jopa miehen naapureita, erikoissakkia, ja siltikään hän ei soittanut.

Nyt Lizaan tulvi äkkiä voimakas ikävä, aivan kuin se olisi ollut joen tavoin tiukasti jäihin padottuna koko talven ja vapautui nyt kiivaasti. Hän halusi Kannukseen.

Lizan uusin työprojekti, Pieni orava -lemmikkieläinverkko-kaupan lanseeraus oli jo melko pitkällä. Hän oli ideoinut ison muotinäytöksen, joka oli ollut alun perin täysin ironinen heitto, mutta asiakas rakastui siihen. Liza voisi aivan hyvin hoitaa työn etänä loppuun Kannuksessa ja palata sitten Helsinkiin valvomaan näytöstä.

Liza päätti soittaa Nilsille heti illalla. Hän tunsu täytyvänsä lämmöllä, vaikka vähän jo paleli istuessaan kannon päällä.

– Kuulitko sä? Tule jo! joku huusi äkäisesti Lizan takana.

Liza havahtui ajatuksistaan. Koko porukka oli noussut ja teki lähtöä.

– Nyt lähdetään etsimään niitä vihjeitä tuolta maastosta, Lizan uusi kollega jatkoi ärsyyntyneenä tyylikkäässä, teknisessä ulkoiluasuissaan.

Liza huokaisi syvään. Minä selviän tästä päivästä, hän sanoi hiljaa itselleen kuin mantrana.

2

Siinä Liza taas istui, Nilsin Kannuksen talon tuvassa läppäriään nakutellen. Kaikki tuntui täysin luontevalta, vaikka he eivät olleet nähneet seitsemään kuukauteen.

Tunnelmallinen tupa oli entisellään. Pirtinpöytä, jonka ääressä oli hyvä tehdä töitä, upottava musta nahkanojatuoli, kauniisti kulunut, suuri itämainen matto, valkoinen kulmakaappi ja talonpoikaissäsky tyynyineen ja viltteineen.

Liza katseli ikkunasta radan yli kohti asemaa. Upea, vanha asemarakennus törötti paikallaan kärsivällisesti uutta mahdollisuutta odottaen.

Nils valmisteli lounasta pienen mutta toimivan tupakeittiönsä ääressä. Koko erikoissakki tulisi kylään ja Lizaa vähän jännitti.

Kun Liza oli lopulta soittanut Nilsille, hän oli kuullut heti, miten valtavasti mies ilahtui soitosta. Se ratkaisi loppujen lopuksi koko asian.

Liza olisi Kannuksessa viikon mutta tekisi samalla etätöitä. Nils ei ollut koskaan kysynyt Lizalta sen kummemmin hänen töistään, mistä Liza oli hieman helpottunutkin. Hän osasi hommansa mutta ei vuodattanut niihin sydänvertaan. Nytkin Nilsille olisi lähes mahdotonta selittää tätä projektia, lemmikkieläinten marssia eri muotilookeissaan pitkin punaista mattoa. Lizaa ajatus nau-

ratti ihan kauheasti, mutta Nilsä se ei todennäköisesti huvittaisi.

Liza oli taannoin harkinnut Kannuksen kirkkoherranviraston kanslistin työtä, mutta ei ollut lopulta hakenut paikkaa. Se olisi vaatinut Kannukseen pysyvästi muuttoa, eikä Liza ollut valmis. Tai oli ollut, mutta Nilsin katoaminen, ihmepelastus ja osittainen muistinmenetykset olivat muuttaneet suunnitelmia.

Se, mitä Nilsille oli joutunut kokemaan, oli muuttanut myös miestä itseään. Siitä Nils ei kuitenkaan kauheasti halunnut puhua.

Tupa täyttyi herkullisesta tuoksusta.

– Mitä sä kokkaat? Liza kysyi.

– Tämä on karjalanpaistia, ostin todella hyvät lihat Rekosta, Nils vastasi.

– Jaa, mikäs se Reko on?

– Semmoinen lähiruokaryhmä. Niitä on ympäri Suomen, Nils selitti. – Tuo sana on outo, en edes muista mistä se tuli, ruotista jotenkin kai.

Liza kääntyi takaisin koneelleen ja jatkoi töitään. Nils veti padan uunista ja tarkisteli makuja hartaana. Samassa kuistilta kuului jo kolinaa. Liza säikähti. Vieraiden piti tulla vasta tunnin kuluttua. Hän oli vielä pyjamassa ja meikittä. Hiukset sojottivat miten sattuu.

Tuvan ovelle ilmestyi Erkki, isossa ökytalossa kivenheiton päässä yksinään asusteleva, pieni ja ruttuinen leski, aivan samantyyppisenä kuin ennenkin ruutupaidassaan ja henkselihousuissaan, mutta nyt Erkki ei jäänyt ovensuuhun ujostelemaan, vaan käveli määrätietoisesti kohti Liza ja halasi.

Liza häkeltyi täysin. Erkki ei sittenkään ollut täysin entisellään.

Halauksen jälkeen Erkki oli taas ujo ja hiljainen, mutta Liza tunsi silti, että heidän välinsä olivat pysyvästi muuttuneet läheisemmiksi.

– Anteeksi Erkki, mutta käyn nopeasti vaihtamassa vaatteet, Liza sanoi.

Huoneestaan hän kuuli Erkin ja Nilsin luontevan keskustelun.

Ovi kävi ja hiljaisuudesta Liza päätteli myös leivontamestari-kaksosten saapuneen. Hän huitaisi vielä nopeasti kasvoihinsa hyvin kevyesti sävyttävää päivävoidetta, ripauksen voidemaista poskipunaa, kulmakynää ja lopuksi ripsiväriä. Ihan riittävä arki-lookki. Hän oli perinyt äidiltä neuroosiensa lisäksi myös hehkeän ihon.

Liza astui tupaan juuri samalla hetkellä kun Hupakko avasi kuistin oven. Metsänhaltijattaren näköinen Hupakko asui lähitöllä, metsän siimeksessä lymyilevässä pienessä tönössä ja piti aina päässään samaa pipoa.

– Liza! Hupakko huudahti ja hypähti halaamaan Lizaa. Hupakon pipo kutitteli nenää ja tuoksui märältä villalta.

– Niilo! Hupakko huusi ja halasi myös Nilsiiä.

Liza oli lähes unohtanut koko Niilo-nimen, sillä hän oli alusta asti käyttänyt miehestä hänen murha.info-lempinimeään Nilsiiä.

Kaksoset istuivat pöydän ääressä ryhdikkäinä ja vakavina, mutta nyökätessään tervehdyksensä he katsoivat suoraan kohti Lizaa. He eivät koskaan ennen olleet katsoneet suoraan silmiin, Lizan mielessä se tuntui voitolta.

Erikoissakki oli selvästi ikävöinyt häntä.

Tunne oli molemminpuolinen.

Nils nosti padan pöytään. Kello ei vielääkään ollut kaksitoista, kuten oli alun perin lounasajaksi sovittu, mutta Nils oli tottunut ystäviensä aikatauluihin.

Paisti oli herkullista, maut syviä ja liha mureaa. Hupakko hyräili Tiikerihaita ja söi isoon ääneen maiskutellen. Liza katsoi naista mielteliäänä. Hupakko oli ulkoisesti aivan samanlainen kuin edelliskesänä mutta tuntui silti jollakin tapaa erilaiselta.

3

Edelliskesänä tutkimustilana toimineeseen alakerran huoneeseen oli nyt haettu Lizalle sänky. Kaksi nojatuolia ja tietokonepöytä olivat silti vielä paikoillaan, eikä pienessä huoneessa mahtunut juuri liikkumaan. Tutkimusseinän kuvat ja nuppineulat Liza oli sentään irrottanut jo syksyllä.

Liza tuijotti aavemaista seinää yläpuolellaan. Vaikka he selvittivät tapauksen, se tuntui silti edelleen oudon unenomaiselta. Nilsin katoaminen ja muistinmenetykset olivat traumatisoineet kummatkin heistä.

Hän yritti kuulostella, nukkuiko Nils vielä, mutta ei kuullut mitään. Ulkona oli jo valoisaa, päivät venyivät kiihkeää vauhtia pidemmiksi. Liza ei jaksanut kurotella puhelintaan, kello oli ehkä jotain viiden ja kuuden välillä.

Liza nousi hitaasti ylös, venytteli käsiään kohti kattoa ja hipsi tuvan puolelle kahvinkeittoon. Hän säpsähti rajusti, kun hahmotti Nilsin jo istuvan pirtinpöydän ääressä. Yleensä Nils nukkui ainakin seitsemään.

– Huomenta, Nils lähes kuiskasi.

Liza keitti pikakahvinsa ja istui Nilsia vastapäätä.

– Onko sulla kaikki hyvin? Liza kysyi.

– Joo on.

Liza ei täysin uskonut Nilsin vastausta, mutta ei voinut pakottaa miestä avautumaan.

Liza hörppi kahviaan tavallisesta kahvimukista, Nils möhkäleestään, jonka Erkki oli tehnyt hänelle lahjaksi.

– Muistatko kun puhuin viime syksynä siitä Kallasta? Nils kysyi.

Liza pudisti päätään.

– Kalajoella on semmoinen itsehallintoalue kuin Kallankarit. Se on upea paikka, mutta siellä ei voi yöpyä, ellei ole sukua jollekin siellä mökkeilevälle kalastajalle.

– Toihan kuulostaa jännältä paikalta, Liza vastasi.

– Minun serkkuni Kari on kalastaja ja majailee osan vuodesta siellä. Se kalastus ei oikein enää kannata, niin Kari menee jonkin etelään raksahommiin kesäksi. Me ei olla liiemmin oltu yhteyksissä ja silti Kari toivoi, että olisin siellä sen kalakämpän vahtina koko kesän. En siitä koko kesästä nyt oikein tiedä, mutta jos menisimme vaikka loppuviikoksi ensin kättelemaan miltä se Kalla tuntuu? Nils sanoi ja siemaisi kahviaan.

– Pääseekö sinne junalla tai bussilla? Liza kysyi.

– Saan Erkiltä auton lainaan ja se minun himankalainen perunamieheni voi ajaa meidät saareen veneellään. Karillakin on vene Kallassa, mutta se on siitä aika tarkka, niin katsellaan nyt ensin, että miten sitä uskalletaan käyttää.

Lizan sisällä kupli. Hän oli koko pitkän talven työntänyt ajatukset Kannuksesta ja Nilsistä pois mielestään, yrittänyt hyväksyä sen, että he tuskin enää kovin usein tapaisivat. Tässä oli nyt yllättäen tarjolla oikein mukavan oloinen pieni kesäseikkailu, josta Liza tuntui innostuvan vähän liikaakin.

– Kyllä kutsuu Kalla näin loman alla, Liza vastasi mahdollisimman maltillisesti, mutta jostain syystä nolosti runomitassa.

4

Nils oli levittänyt merikartan tuvan pöydälle ja esitteli Lizalle Kallankareja. Liza ei malttanut odottaa, että pääsisi Nilsin kanssa Kallaan.

– Tässä on Kalajoki ja tämä keltainen alue on upea laaja hiekkaranta eli tutummin Kalajoen Hiekkasärkät. Tai no täällä sanotaan vaan että Särkät. Oot varmasti niistä kuullutkin, ja onhan niistä se laulukin, Nils selitti ja liikkui etusormeaan pitkin vanhan kartan pintaa. – Nämä Kallankarien kaksi isointa saarta ovat nimeltään Isokalla ja Maakalla. Toi Isokalla on lähinnä vain majakkasaari ja täällä Maakallassa on sitten mökkejä ja kirkko.

Samassa ovi kävi. Tupaan ilmestyi Hupakko, joka näytti tavattoman heikolta ja jotenkin pahoinvoivalta. Liza sävähti näkyä. Hän huolestui mutta tunsu myös epämääräisen inhon värähdyksen. Hupakko ei näyttänyt omalta hassulta itseltään, vaan johdonmukaisemmalta ja selkeämmältä kummallisen häiritsevällä tavalla.

Liza huomasi myös Nilsin ilmeessä häivähdyksen huolta.

– Hei vaan Hupakko, mikäs on vointi? Nils sanoi reippautta ääneensä hakien.

Hupakko istui nahkatuoliin, ei vastannut mitään.

Nils vilkaisi Lizaa. Liza kohotti hartioitaan.

Hupakko nojasi voipuneena nojatuolin selkämykseen, hengittikin raskaasti.

– Pitäiskö meidän lääkäriin lähteä? Nils kysyi.

– Eikä tartte, Hupakko vastasi äkäisesti eikä kuulostanut lainkaan itseltään.

Nils näpytteli jo puhelintaan.

– Joo haloo, Niilo Kuusioja tässä, soittelen ystäväni Birgitta Kosken puolesta, hän vaikuttaa aika sairaalta.

Hupakko sulki silmänsä ja huokaisi syvään. Liza vain istui paikallaan tuvan pöydän ääressä, ei halunnut puuttua asiaan.

– Aika pahoinvoivan näköinen, hengitys kuulostaa tiheältä, kalpea, Nils asetti kätensä Hupakon otsalle. – Kuumetta ei vai-kuta olevan.

– Onko sulla Hupakko mitään muuta vaivaa? Nils kysyi.

– Alavatsa, Hupakko vingahti oudosti.

– Alavatsaansa valittelee, Nils sanoi puhelimeen.

Nils kuunteli pitkään mitä henkilö linjan toisessa päässä kertoi ja sulki sitten puhelimen.

– Ei ne nyt oikein näin puhelimella osanneet neuvoa, pitäisi mennä kuulemma Kokkolan keskussairaalaan, Nils sanoi Hupakolle, – mutta ambulanssia eivät suostuneet kuitenkaan lähettämään.

Nils soitti Erkille.

– Tuletko Erkki autolla tänne, meidän pitää viedä Hupakko Kokkolaan päivystykseen, Nils sanoi nopeasti ja sulki puhelimen.

Nils tarttui Hupakkoa lempeästi kainaloiden alta, nosti ylös ja talutti varovaisesti kuistille.

Liza tunsu olonsa avuttomaksi, ei tiennyt miten auttaa mutta ei halunnut myöskään lähteä mukaan.

Erkin auton ääni kuului jo hiekkatieltä. Liza kiirehti kuistille ja avasi Nilsille ulko-oven.

Miksi hän oli näin tunnevammainen? Säikähti heti, kun oli jotain vakavampaa kyseessä. Inhosi Hupakkoakin heti, kun nainen näytti heikolta ja huonolta.

Vaikka tiesihän Liza toki syyt. Väkivaltainen isä, jonka hän oli aktiivisesti unohtanut kokonaan, ja itseään liian hanakasti lääkinnyt, masentunut äiti, johon Liza ei ollut saanut yhteyttä oikeastaan koskaan. Lopulta äidin vei Alzheimer.

- Tule nyt, Nils huusi ja Liza havahtui ajatuksistaan. Hän ei missään tapauksessa olisi halunnut mukaan, mutta käveli silti autolle kuin transsissa.

5

Keski-Pohjanmaan keskussairaalan pitkä käytävä alkoi välittömästi ahdistaa Liza.

Miehet olivat jo kävelleet reippaasti kauas, Nils Hupakkoa pyörätuolissa työntäen, kun Nils huomasi Lizan hiipuneen vauhdin ja kääntyi: – Tuletko sinä?

– Emmä, Liza vastasi ja heilautti kättään voipuneesti.

Nils katsoi häntä hetken mutta kääntyi sitten sen kummempia kyselemättä ja katosi lasiovien taakse jonnekin sairaalan sisälmyksiin.

Liza istahti penkille osin kuivahtaneen limoviikunan ja lasivitriinissä tönöttävän laivan pienoismallin väliin.

Liza katseli lattian eri värisiä infoviivoja ja seinien ruskeita laattoja. Hänellä oli outo tuntemus, että hän oli joskus lapsena käynyt täällä.

Liza huomasi pienen matkan päässä Kuppi-nimisen kahvilan ja raahusti sinne. Vitriinin leivonnaiset näyttivät herkullisilta, mutta Liza ei ahdistukseltaan kyennyt nyt muuhun kuin kahvinjuontiin.

Liza tuijotti ikkunasta kolkolle sairaalapihalle. Oma ja muidenkin ihmisten sairastaminen oli Lizalle vaikea asia. Äiti oli ollut huonossa jamassa käytännössä koko Lizan lapsuuden ja nuoruu-

den. Makasi vain yksinään hämärässä makuuhuoneessaan eikä koskaan kertonut mistään mitään.

Liza lamaantui edelleen kaikenlaisen sairastamisen edessä, taantui lapsuuden epämääräisiin tuntemuksiin. Viime syksynä Nilsin löytymisen jälkeen Liza oli kuitenkin sinitellyt miehen sairaalavuoteen äärellä monta päivää.

Terapiassa oli edelleen tauko. Liza piti kyllä terapeutistaan, mutta hän tunsu kykenevänsä viime kesän koettelemusten jälkeen käsittelemään pimeitä puoliaan rakentavammin ja armollisemmin. Paniikkikohtauksiakin oli enää vain harvoin. Liza pääsi kömpelöllä itseanalyysillään nopeammin kiinni tunteidensa juurisyyihin eikä enää paennut kohtauksiaan epätoivon vimmallalla.

Ei hän vielä mikään mestari ollut, mutta vakaammilla vesillä.

Liza hörösti korviaan, kun viereiseen pöytäan istahtaneet hoitajat juttelivat vaimeasti, mutta oudon kiihkeästi.

- Kai se sitten itsemurha oli.
- Niin nuori vasta, käytännössä lapsi siis!
- Sanos muuta, mihin on tämä maailma menossa?
- Siis Kalajoen Hiekkasärkilläkö tää tapahtui?

Samassa Nils ilmestyi kahvilan kassalle, osti kahvin ja voipullan ja istahti vastapäätä Lizaa. Liza päätti googlata hoitajien mainitseman tapauksen heti kun voisi. Sehän oli tapahtunut ihan lähellä Kallaa.

- Et taida tykätä sairaaloista? Nils kysyi.
- Juu en. Miten Hupakko voi? vaihtoi Liza nopeasti puheenaihetta.
- Verenmyrkytys, Nils vastasi, - tai sepsis on se virallinen termi. Virtsatietulehduksesta kai alkanut.
- Missä Erkki? Liza kysyi.
- Meni jo autoon odottamaan.

Nils haukkasi pienestä voipullastaan niin ison palan, että jäljelle vain pieni reuna. Liza katsoi miten leveät leuat jauhoivat pul-laa. Kahvilatuoli oli jyrkän miehen alla huvittavan siro.

Ja siinä tunne taas oli, pienen pieni läikähdys, mutta Liza säikähti sitä joka kerta: Nils oli hänelle tärkeä. Se ajatus oli vielä helppo hyväksyä, mutta heti perään tuli toinen ajatus ja kolmas ja vielä neljäskin. Liza alkoi toivoa ja olettaa kaikenlaista, ja siitä ei seurannut mitään hyvää.

Silloin kun Liza osasi olla kuten Nils elämänsä eli, toisin sanoen vain oli, niin kaikki sujui kepeästi, mutta heti jos ajatuk-siin puski epämääräisiä toiveita toisen suhteen, muuttui olo tuka-laksi ja hankalaksi.

Liza tunsi lähes koomisen konkreettisesti miten hän yritti tukahduttaa pientä liekkiä sisällään, vaikka halusi samanaikai-sesti sen myös kasvavan.

Nils käänsi katseensa Lizaan, ja Liza tajusi tuijottaneensa Nilsii liiankin intensiivisesti.

– Milloinkas mennään sinne Kallaan? Liza sanoi muka huolet-tomasti, mutta näki Nilsin ilmeestä jääneensä jo kiinni.

6

Liza ja Nils olivat nousemassa autoon, kun pääovelta heidän peräänsä juoksi sairaanhoitaja tummansinisessä asussa.

– Älkää lähtekö! nainen viittoi. – Rouva Kosken vointi on huonontunut.

Nils, Erkki ja Liza lähtivät nopeasti hoitajan perään.

Lizan jalat alkoivat muuttua hyytelöksi taas samassa kohtaa sairaalan käytävää. Hän pysähtyi, katsoi laivan pienoismallia ja jatkoi sitten urheasti.

– Ei sinun ole pakko sinne huoneeseen tulla, Nils sanoi hiljaa.

Liza nyökkäsi: – Tiedän, mutta tulen.

Hupakon huone oli hämärä ja viileä. Muut kolme sänkyä olivat tyhjiä. Hupakko makasi sängyllä kokonaan peiton alla.

Hupakko avasi hitaasti silmänsä.

– Niilo, Hupakko sanoi hiljaa huokaisten.

– Joo, Nils sanoi ja silitti lempeästi Hupakon otsaa.

Hupakko ei näyttänyt huomaavan Erkkiä eikä etenäkään Lizaa, ja se sopi Lizalle. Koko tilanne tuntui muutenkin intiimiltä, Nilsin ja Hupakon väliseltä. Liza katui jo, että oli lähtenyt mukaan.

Hupakko sulki silmänsä, hengitti nyt raskaammin.

Nils veti tuolin sängyn viereen ja otti Hupakkoa kädestä. Liza näki Hupakon ensimmäistä kertaa koskaan ilman tavanomaista pipoaan, pitkää hamettaan, kumisaappaitaan ja viittamaista tak-

kiaan, pelkässä sairaalakaavussa. Hän tajusi, että Hupakko oli laihtunut hurjasti. Käsikin näytti luurankomaiselta ja oli väriltään oudon sinervä. Liza värähti.

He istuivat hämärässä huoneessa hiljaa. Tilassa tuoksui puhdistusaine ja jokin muu, pistävä haju, joka teki Lizan pahoinvoivaksi. Hän yritti hengittää vaivihkaa suunsa kautta ja rentoutua, kehnosti onnistuen.

Hupakko äännähti vaimeasti ähkäisten. He kaikki hätkähtivät. Samassa sisään astui reipas, rehevä hoitaja.

– Kohta on aika. Emme nyt siirrä häntä palliatiiviselle osastolle, koska hän on saanut kivunlievitystä ja lääkärin arvion mukaan kuolema tulee olemaan varsin nopea ja kivuton, hoitaja sanoi aivan liian isolla äänellä.

Liza katsoi himmeästi kiiltävää vinyylilattiaa kauhuissaan. Hupakko oikeasti kuolee nyt tässä, aivan kohta. Hän halusi paeta tilanteesta, mutta ei voinut. Tai ei oikeastaan kehdannut.

Hoitaja poistui. Nils istui edelleen uskollisesti sängyn vieressä Hupakon luinen käsi kädessään. Liza ei voinut katsoa kohti, yritti hengittää rauhallisesti. Erkki seiso sängyn päädyssä liikuttavan näköisesti kyhjöttäen.

Hupakko korahti. Yritti nousta. Nils rauhoitteli vanhaa naista.

– Isä, Hupakko korahteli vaivalloisesti, – isä.

Nils silitti Hupakon kädenselkää.

– Isätapo, Hupakko sai sanottua vaativammin, Nils hyssytteli naista kuin vauvaa.

– Isätapo, Hupakko toisti niin isoon ääneen kuin pystyi, jännitti kehoaan pienen hetken, kunnes lysähti kasaan brutaalisti korahtaen.

– Mitä se yrittää sanoa? Liza kysyi varovasti Nilsiltä, mutta Nils ei vastannut mitään.

– Tapo isä, Hupakko yritti uudestaan ja Liza käveli lähemmäs.

– Mitä Hupakko? Liza sanoi naiselle mahdollisimman reip-
paalla äänellä.

– Tapoin. Isän.

Liza katsoi Nilsii. Nils katsoi Hupakon kättä.

Liza oli varma siitä mitä oli kuullut ja olisi halunnut varmistaa,
että Nils oli kuullut saman.

Hupakko pulputti ja rohisi oudosti. Liza säikähti kun hengi-
tykseen tuli pitkä tauko.

– Pitäiskö se hoitaja nyt hälyttää tänne? Liza kysyi Nilsiltä, ja
Nils nyökkäsi hyvin pienesti.

Liza painoi sängyn laidalla roikkuvaa hälytysnappia.

Sama reipas hoitaja ilmestyi huoneeseen, vilkaisi Hupakkoa ja
kysyi: – Haluatteko papin paikalle?

Nils pudisti päätään. Liza siirtyi takaisin sivummalle, seiso-
i puoliksi selin ja kuunteli kun Hupakon hengitys rohisi, keveni,
tauot välissä pitenivät, kunnes yhtäkkiä hiljaisuus.

Nils nyyhkäisi ja irrotti kätensä Hupakon kädestä. Liza halusi
halata Nilsii, mutta ei uskaltanut. Hoitaja seiso-
i kauniisti kunnioit-
taen hetken hiljaa ja kysyi sitten: – Haluatteko vielä jäädä tänne?

Nils nousi ripeästi ylös. – Eiköhän tämä ollut tässä.

Nils harppoi pitkin askelin pitkiä käytäviä, Erkin ja Lizan piti
kipittää pysyäkseen perässä. Liza löysi Nilsin lopulta pihalta, suih-
kulähteen reunalta istumasta. Liza istahti miehen viereen ja tart-
tui Nilsii kädestä.

Erkki seiso-
i pienen matkan päässä ja tuijotti heitä, kunnes
meni autoon istumaan.

– Otan osaa, Liza sanoi.

Nils katsoi eteensä kivikasvoisena.

Liza paloi halusta kysyä, oliko Nils kuullut Hupakon viimeiset
sanat samoin kuin hän. Se oli ollut tunnustus.

Hupakko oli tappanut isänsä.

Meri tyrskysi kokassa, kun Liza ja Nils ajoivat Nilsin himankalaisen perunadiilerin lasikuituveneellä kohti Kallaa. Alkukesän keli oli rannan tuntumassa jo ihanan aurinkoinen ja leppeä, mutta merellä puhkui hyinen tuuli. Liza oli onneksi totellut, kun Nils oli määrännyt pukeutumaan lämpimästi.

Veneen keskituhdolla pomppivat heidän reppunsa, pari jättikokoista ruokakassia, kolmenkymmenen litran vesikanisteri, kylmälaukku sekä kaasupullo. Kalle-niminen perunamies ohjasi venettä rennon huolettomasti. Liza istui kokassa ylävartalo puolittain menosuuntaan käännettynä, Nils veneen takaosan matalalla penkillä pitkät jalat hankalasti levälleen suoristettuna.

Nils katsoi merelle vakavan näköisenä ja Liza katsoi Nilsiä viivihkaa. Salskea mies ja toki ihan ikäisensä näköinen, mutta kiehtovalla tavalla karismaattinen.

Nils oli jotenkin liiankin reipas heti Hupakon kuoleman jälkeen ja se häiritsi Lizaa. Mutta jokainen suri tavallaan, joten mitäpä hän oli siihen mitään sanomaan. Hän toivoi, että josain kohtaa olisi luonteva hetki puhua enemmän sekä Hupakon kuolemasta että Nilsin viime kesän katoamisesta. Vaikka Nils oli menettänyt muistinsa katoamisen ajalta, olisi tärkeää läpikäydä sitä traumaa. Sen Liza terapiassa kävijä -konkarina tiesi.

Nils käänsi katseensa Lizaan ja Liza käänsi päänsä nopeasti etuviistoon, tuijotti kaukana merellä liiteleviä lokkeja.

Kallankarit olivat paljon kauempana merellä kuin Liza oli ajatellut. He huristelivat veneellä liki tunnin, kunnes karun kauniit saaret pompahtivat näkyviin kuin tyhjystä. Lizalle tuli heti mieleen Gotlanti, jossa hän oli ollut työreissulla joskus vuosikymmeniä sitten.

Tämä hurmaava mini-Gotlanti oli pääosin hiekkaa, niittyä, joitakin matalia puita, jäkälää ja kallioita. Rannan tuntumassa oli useita kauniisti harmaantuneita kalastusvajoja, kauempana näkyi rykelmittäin suloisia punaisia mökkejä ja paanukattoinen puukirkko.

Ihmisiä ei näkynyt missään.

Liza piti paikasta heti. Saarelta uhkui häntä kohti jokin vaikeasti määriteltävä maaginen vetovoima.

Kalle ohjasi veneen laiturin viereen, odotti jotain.

– Mees ny, Kalle huusi Lizalle.

Liza nielaisi. Hän oli kovin kokematon veneilijä ja nyt pitäisi hypähtää matalasta veneestä korkealle laiturille joten kuten joustavasti ja veteen tippumatta. Hän tunsi miesten katset selässään. Liza tarttui laiturin reunaan mahdollisimman tukevasti, nosti polvensa reunalle ja köynsi suhteellisen siedettävään tyyliin ylös. Narun hän tietenkin unohti, joten hän asettui täysin pokerina vatsalleen laiturille makaamaan, hapuili köyden käteensä ja veti siten veneen laiturin vieritse ihan lähelle rantaa.

Liza oli äimistynyt esityksestään, mutta piti naamansa peruslukemilla. Hänhän vaikutti suorastaan kokeneelta veneilijältä.

Kalle alkoi ojennella kasseja Lizalle. Liza hikoili villapaidassaan ja paksussa Kallelta lainatussa kelluntatakissa. Mukisematta hän nosteli painavat kantamukset laiturille, mutta päätti seuraavan kerran mennä istumaan takatuhdolle. Siellä istuva pääsi rantautuessa näköjään vähemmällä. Hän piteli köyttä vielä tiukalla, kun Nils hoippuroi huterasta veneestä pois.

– Eipä muuta ko hyvää vointia, Kalle huikkasi ja käynnisti veneen.

Liza oli jo solmimassa narua laiturin tolppaan ja helpottui, kun sai heittää köyden takaisin veneeseen. Hän ei tiennyt yhtäkään veneilysolmua.

– Se takki vielä, Kalle huusi.

Liza heitti veneilytakkinsa myös veneeseen ja sitten Kalle jo huristelikin pois.

– Tää isoin saari on tosiaan Maakalla, tuolla oikealla on Maasääri, joka on osa Maakallaa, ja tosi kaukana tuolla vasemmalla on sitten Ulkokalla, Nils sanoi, tarttui painaviin ruokakasseihin ja vesikanisteriin ja kääntyi kohti etäämpänä näkyviä mökkejä.

Liza ihmetteli kalla- ja säärisanoja, mutta laittoi reppunsa selkään, Nilsin repun etupuolelleen ja nappasi kaasupullon oikeaan käteensä. Se painoi kauhean paljon, joten Liza kantoi kaasupulloa lopulta sylissään kuin painavaa taaperoa ja helpottui, kun heidän mökkinsä oli rykelmän ensimmäisiä.

Sisältä mökki oli hyvin minimalistinen ja vanhanaikainen. Kapea talonpoikaissänky, pikkuruinen sohva ja sohvapöytä, taempana kompakti keittiötila pienine pöytineen ja tuoleineen.

– Nää on näitä kalakämppejä, joita ei saa myydä eikä vuokrata ulkopuolisille. Sä nyt oot ulkopuolinen, kun et oo sukua Karille, mutta ollaan hissuksiin, Nils sanoi.

Lizasta tuntui vähän rikolliselta.

– Yhteishuussit löytyy tuolta, Nils jatkoi ja viittoili kädellään epämääräisesti oikealle.

Kirjahyllyn virkaa toimittivat seinään kiinnitetyt laudat. Hyllyillä oli lähinnä vanhoja Valittuja Paloja, joitakin pehmeäkantisia dekkareita, lintukirjoja ja isot kiikarit. Lattialla oli pari räsymattoa, ikkunoissa haalistuneet punavalkoruutuiset verhot ja seinillä siellä täällä koristeena paksuja köysiä, harmaantuneita ajopuita ja vanha ilmapuntari.